

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

EKEV • עקר

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צט

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift."

- Rabi Sacks

Dinlemenin Tinselliği

• Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: <https://www.rabbiacks.org/covenant-conversation/eikev/the-spirituality-of-listening/>

İbranice *Şema* sözcüğünü başka bir dile tam olarak çevirmek temelde mümkün değildir.. Bunun sebebi, sözcüğün birçok farklı anlama geliyor olmasıdır: dinlemek, duymak, dikkati vermek, anlamak, içselleştirmek, cevap vermek, itaat etmek. *Şema*, Devarim kitabının anahtar sözcüklerinden biridir ve bu kitapta tam 92 kez geçmektedir ki bu, Tora'nın diğer herhangi bir kitabında görülenden daha fazladır. Neden mi? Çünkü **Yahudilik bir dinleme dinidir. Bu, Yahudiliğin uygarlığa bulunduğu en özgün katkılardan biridir.** Çünkü diğer uygarlıklar, bilgeliğin görsel nitelikte olduğuna inanıyorlardı. Bilginin görmek olduğu şeklindeki bu fikir, bugün bile Batı'nın baskın metaforu olmayı sürdürmektedir. Bizler, *iç görüden, öngörüden, geriye dönük bakıştan* bahsederiz. Bir *gözlem* sunarız. Bir *perspektifi* benimseriz. *Resmederiz. Aydınlatırız.* Bir konunun üzerine *ışık tutarız.* Bir şeyi anladığımız zaman *görüyorum* deriz.

Yahudilik, radikal bir alternatif sunar. Bizler göremediğimiz bir Tanrı'ya, görsel olarak temsil edilemeyen bir Tanrı'ya inanırız. Oyma bir suret – görsel bir simge – yapma eyleminin ta kendisi bir putperestlik formudur. Tanrı görsel olarak değil, seslerle iletişim kurar. Konuşur. Emreder. Çağırır. Üstün dini eylemin *Şema* olmasının sebebi budur. **Tanrı konuştuğu zaman biz dinleriz. O emrettiği zaman, biz itaat etmeye çalışırız.**

Bu küçük bir fark gibi görünüyorsa olabilir, ama aslında muazzam bir farktır. Bunu anlamak için sadece antik Yunan kültürü ile antik Yisrael kültürünü karşılaştırmak yeterli olacaktır. Yunanlar için bilginin ideal formu, bağlantısızlığı içeriyordu. Bir tarafta gören vardır – özne – diğer tarafta görülen şey vardır – nesne – ve ikisi birbirinden farklı âlemlere aittir. Bir tablo veya heykele bakan ya da tiyatrodan bir piyesi veya Olimpiyat oyunlarını seyreden biri, sanatın veya dramının veya atletik müsabakanın bir parçası değildir. Bir izleyici olarak oradadır, aktif bir katılımcı olarak değil.

Bunun aksine, konuşma ve dinleme, bağlantı formlarıdır. Bir ilişki yaratırlar. Tanrı sonsuz ve biz sonlu olmamıza rağmen Tanrı ile bir ilişki içine girebiliriz, çünkü sözler bizi

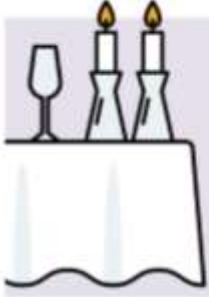
birbirimize bağlamaktadır. Vahiye, Tanrı bize konuşur. Duada, biz Tanrı'ya konuşuruz.

Yunanlar bize, gözlemden ve çıkarım yapmaktan gelen bilgi formlarını öğretmişlerdir; başka bir deyişle, bilim ve felsefe. Ama her şeyi sırf görerek ve görünümle anlamak mümkün değildir. Yahudiler ve Yahudilik, Tanrı'yı göremeyeceğimizi, ama O'nu duyabileceğimizi ve O'nun da bizi duyduğunu öğretir. Tanrı'yla, ebeveynimiz, ortağımız, hükümrانımız, sevenimiz ve sevdiğimiz olarak yakın bir ilişkiye sahip olabilmemizi sağlayan şey sözdür; konuşmak ve dinlemektir.

Dinlemek, ilişkilerin tam kalbinde yatar. Derinden tinsel bir niteliğe sahiptir. Bizim diğer kişiye karşı açık olduğumuz, ona saygı duyduğumuz, onun algı ve duygularının bizim için önemli olduğu anlamına gelir. Ona dürüst olma iznini vermiş oluruz – böyle yapmamız kendimizi incinebilir hale getirmek anlamına geliyor olsa bile. İyi bir anne veya baba, çocuğunu dinler. İyi bir eş, partnerini dinler. İyi bir işveren, ekibini dinler. İyi bir şirket, müşterilerini dinler. İyi bir lider, takipçilerini dinler. **Dinlemek, aynı fikirde olmak demek değildir; ama evet, umursamak demektir. Dinlemek, sevgi ve saygının yettiği iklimdir.**

Ve Yahudilikte bizler, Tanrı ile olan ilişkimizin, başka insanlarla olan ilişkilerimiz açısından sürekli devam eden bir eğitim olduğuna inanırız. Çünkü eğer biz eşimizi, çocuklarımızı veya yaptığımız bir işten etkilenen kişileri dinlemekten geri kalıyorsak, Tanrı'nın bizi dinlemesini nasıl bekleyebiliriz? Ve eğer biz dinlemeyi öğrenmediyse, Tanrı ile buluşmayı nasıl bekleyebiliriz? Tanrı, Eliyau'ya, Kendisi'nin rüzgârda, yer sarsıntısında veya ateşte değil, benim *yalnızca dinlediğiniz takdirde duyabileceğiniz bir ses* olarak tanımladığım *kol demama daka*, yani "durgun, ince bir seste olduğunu öğretmişti.

Kalabalıklar büyük hatiplerden etkilenir, ama hayatları büyük dinleyiciler değiştirir. İster Tanrı'yla isterse de başka insanlarla aramızdaki ilişkilerde olsun, dinlemek, sevginin uvertürüdür.

Şabat Sofrasında

1. Suretlerin başaramayıp sözlerin başardığı şeyler nelerdir?
 2. Sözler ne şekilde Tanrı ile aramızdaki ilişkide merkezi bir yere sahiptir?
 3. Dinlemek nasıl sevgiye götürür?
-

Unutulmuş Bir Sanat

Rabi Jay Goldmintz

Ünlü bir petrolcü, macera adamı ve geliştirici olan Richard Bass adlı bir adam hakkında hoş bir olay anlatılır. Bass, yedi kıtanın her birindeki en yüksek dağa tırmanmış ilk kişi olma başarısıyla tanınır.

Bass bir uçak yolculuğu sırasında, yanında oturan yabancıyla konuşmaya dalmıştı. Girişken ve konuşkan biri olarak tanınan Bass bu sohbet sırasında, yaşamış olduğu çeşitli maceraları paylaştı ve bu, anlatıldığına göre yolculuğun geri kalan üç saati boyunca devam etti! Yanındaki yabancıya Alaska'daki, şimdilerde resmi olarak Denali adının verildiği McKinley Dağı'na nasıl tırmandığını anlattı. Himalaya dağlarındaki tehlikeli deneyimlerini, Afrika'daki Kilimanjaro Dağı'na tırmanışını, Everest Tepesi'ne yakında yeniden tırmanma planlarını ve korku uyandıran, ama aynı zamanda heyecan da veren diğer tırmanış ve yolculukları hakkında bir dizi başka hikâyeyi paylaştı.

Uçak varış noktasına doğru alçalmaya başladığında, Bass aniden konuşmayı kesti. "Şu anda fark ettim ki," dedi hayretle, "tüm uçuş boyunca hep kendimden bahsettim ve size hakkınızda hiçbir şey sormadım. İsminizi bile!"

"Ah, önemli değil" diye cevap verdi sessiz yol arkadaşı. "Ben Neil Armstrong." Bass, Ay üzerinde yürüyen ilk insanın yanında oturuyordu.

Rabi Sacks'ın bizi teşvik ettiği türden dinleme, şimdilerde unutulmuş bir sanat gibi görünmektedir. Bir sohbet sırasında insanların birbirlerinin sözünü, diğer kişinin söylediklerini anlayıp cevap vermek için değil, daha ziyade kendi tepki ve deneyimlerini paylaşmak amacıyla kaç kere kestiğini bir düşünün. Çoğunlukla dinlemekten çok, konuşmakta iyiyiz gibi görünmektedir. Bu nedenle, dinlemek, güçlendirilmesi ve eğitilmesi gereken bir kastır. Çünkü iyi bir dinleyicisi olmadığı zaman, insan yalnızca kendi kendine konuşmuş olur.

- Rabi Dr. Jay Goldmintz, Koren Ani Tefila Sidur'unun yazarıdır. New Jersey'de, Maayanot Yeşivası'nın Kız Lisesi'nde öğretmenlik yapmaktadır.

A CLOSER LOOK

- Rabi Goldmintz şimdi Rabi Sacks'tan öğrenmiş olduğu daha derin fikirlerden bazılarını paylaşıyor.

Rabi Sacks'ın dinleme/dua etme konusundaki mesajını gerçek hayatta nasıl pratiğe dökebiliriz?

Tanrı dualarımıza cevap verir mi? Cevap evettir. Ama bir şey kesindir: Tanrı dualarımızı duyar ve ettiğimiz duaları yalnızca kendi kendimize konuştuğumuz bir rütüel olmaktan çıkarıp, Tanrı ile fiili bir diyaloga dönüştüren de işte o duyma, o dinlemedir. Hiç cep telefonuyla biriyle konuştuğunuz ve teknik bir sebeple karşı tarafın sesini duymadığımız oldu mu? Öyle bile olsa konuşmaya ve duyulmaya devam edersiniz. Bu da bir diyalogdur.

Kendi açımızdan, dinlemek, dua alanında iki şekilde meydana gelebilir. Dua ettikten sonra, eğer başımıza gelen şeyleri, aklımıza gelen düşünceleri dikkatle dinlersek, bazen Tanrı'nın dualarımıza verdiği cevabı duyabiliriz. Alternatif olarak, eğer dua etmeden önce kısa bir süreliğine sessizce oturur ve kendi düşüncelerimizi dinlersek, bazen Tanrı'nın bize ismimizle çağrıda bulunduğunu, bizi kendisiyle bir diyaloga davet ettiğini duyabiliriz. Her iki yol da tamamen dinlemekle ilgilidir. Rabi Sacks'ın yazdığı gibi, "Dinlemekte derinden tinsel olan bir şeyler vardır. Dinlemek, ilişkilerin tam kalbinde yatar." Bu hem bir arkadaşı size ihtiyaç duyduğu bir anda dinlemek söz konusu olduğunda, hem de dikkatinizi talep eden bir anne, baba veya öğretmeni dinlemek söz konusu olduğunda doğrudur ve bunlardan aşağı kalmayacak şekilde, Kendisi'nden bizi dinlemesini istediğimiz zaman bile bizden O'nu dinlememizi isteyen Tanrı söz konusu olduğunda da doğrudur.

Rabi Sacks'ın şahsından öğrenmiş olduğunuz bir şeyi paylaşır

TORAH TRIVIA

Soru: Bene Yisrael çöldeyken ayakkabı giymişler miydi?

Cevap: Buna verdiğiniz cevap ister evet isterse de hayır olsun – haklısınız! *Devarim* 8:4, "Bu kırk yıl boyunca üzerinizdeki giysiler yıpranmadı ve ayaklarınız şişmedi" demektedir. Buna karşılık Ki Tavo *pera*şasında da başka bir pasuk vardır ve Tanrı'nın oradaki mesajı şöyledir: "Sana çölde kırk yıl boyunca yol gösterdim; ne sırtındaki giysin yıprandı, ne de ayağındaki ayakkabı" (*Devarim* 29:4). Bu ikinci pasuğa bakıldığında, Bene Yisrael'in [sandalet türü] ayakkabılar giydikleri [ve kırk yıl boyunca yenilerine ihtiyaç duymadıkları!] anlaşılmaktadır.

Ne var ki, Raşi, ilk pasuktaki açıklamalarında halkın çıplak ayakla seyahat ettiğini ve mucizenin, tüm yolculuklarına rağmen çıplak ayaklarının sıcak kum üzerinde yürümekten dolayı şişmemiş olması olduğunu yazmaktadır.

Acaba birbiriyle çelişen bu iki pasuğu nasıl açıklığa kavuşturabiliriz? Sifte Hahamim'in *Devarim* 8:4 açıklaması, Mısır'dan çıkan halkın ayakkabılar giydiğini ve bunların yıpranmadığını belirtir. Buna karşılık kırk yıl esnasında çölde doğanlar ayakkabı giymemişler ve buna ihtiyaç duymamışlardır. Bu da Raşi'nin çıplak ayak hakkındaki izahatını açıklamaktadır. Başka bir deyişle bazıları ayakkabı giymiş, bazılarıysa giymemiştir.

mısınız?

Sidur hakkındaki açıklamalarımı yazma nezaketini gösterdiği önsözde, Rabi Sacks, birçok kez yaptığı gibi, “Dua fark yaratır. Dünyayı değiştirir, çünkü bizi değiştirir” notunu düşmüştü. Dua bizi değiştirir, çünkü bizi, dinlemeye – Tanrı’yı, gerçek benliğimizi, bizden nelerin beklendiğini ve bizim kendimizden neleri beklediğimizi dinlemeye – zorlar. Ben bunu yaptığım zaman, duanın ardından kendimi, bugün düne göre çok farklı bir şekilde yaşamaya kabil olan değişik bir insan gibi hissedirim.

- David Woolf’un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon’dan temin edilebilir.